

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 10. Societatis de consecratione sana doctrina.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

& Indorum servitiâ quærere. Sed tandem calumnia, & otiosorum hominum importuna cupiditas, utcumque quievit. Nam Neophyti omnes Parancenses Uvaicensesque aliquantulam pacem adepti, post condita oppida, & templa erecta, expleto indulti Regii utroque decennio, post censum ab Regio Senatore factum, lubenter Regi Catholico tributum se soluturos spondere.

HUJUS calumniæ additamentum fuit, persuadere voluisse Regi Catholico, Religiosos Societatis, ærarii Regii expensis inutiliter ex Europâ in Paraquariam transportari, aliq̄ue. Hoc nempe etiam angit dæmonem, quòd tot præstantes viri ex Academiâ Europæarum luce, & virtutum religiosarum palæstris, tanquam generosissimi milites selecti, ad se ex antiquâ possessione deturbandum, & ad præliandum bella Domini, veniant. Verùm hujus calumniæ fabricatori abundè mihi fatiscisse hoc volumine videor, tot nationes Regi Catholico per Europæos Socios solâ Cruce armatos subditas; tot regiones sudoribus & sanguine consecratas; tot hominum millia ad partes Christi translata enarrando. Sed Vivat Rex Catholicus, qui quamvis gravissimis bellis implicatus, in summâ ærarii publici penuriâ memor nominis sui, gloriosas expensas facit in mittendis ex Europâ, nutriendisque his, sine quibus (absit verbo invidia) pietas ex his Australibus Americæ regionibus exulare; tot millia Barbarorum aut adhuc gemerent sub dæmonum jugo, aut dentibus rapacium luporum paterent. Attamen otiosi homines, instigante dæmone, ne quid inexpertum ad vexandos expellendosque Socios Paraquarienses relinquerent, ausi sunt eo nomine apud summos Magistratus sugillare, quasi non sanam doctrinam, & hæresim sapientem, Neophytus instillarent.

CUM verò probrosissimæ accusationis causa indagaretur, nullam aliam dabant adversarii, quàm quòd Societas in reddendis Guairanicè Dei & Dei Filii, necnon Dei Matris nominibus, uteretur verbis à linguâ Barbarorum depromptis in suâ ethymologia fædæ significationis, præstigiatoribusque olim attributis. Sed non perfunctoriè se ab his technis extricavit Societas, opposuitque eorum verborum ab se usurpatorum, per integrum sæculum constantem usum, ab summis & expertissimis hominibus nunquam imptobatum. Josephum Anchietam, virum patris miraculis clarum, qui linguæ Brasiliæ idioma, ab Guairanicâ paucis dialectis tantùm differentis, apprime calluit, eo modo quo Socii Paraquarienses Deum & Dei Filium, necnon Dei Matrem Guairanicè nominant, Brasiliè etiam appellare: Episcopos Paraquariæ omnes, viros clarissimos, Dominicanos, Mercenarios, & Franciscanos, qui in Paraquariâ ante Societatis adventum gloriosissime in reducendis Indis insudârunt, iisdem, quibus postea Societas, verbis usos fuisse. Sanctissimum virum illum Ludovicum Bolaños, Americæ, Seraphicique Ordinis novum sidus, qui duarum Synodorum Provincialium jussu Christianam doctrinam feliciter traduxit, revisitque, non alia adhibuisse verba in explicandis prædictis nominibus, quàm ea, quæ Societas usurpat. Quare cum Concilium Limense ab Summo Pontifice approbatum præceperit, ab catechistis ea verba adhiberi in explicandâ doctrinâ Christianâ, quibus diocesales Synodi uti præcepissent, conclusum est, aut eas Synodos, & Episcopos, & omnem retrò antiquitatem, clarissimosque Religiosorum Ordinum viros & Inquisitores Fidei Brasiliæ traductionis censores, hæresis esse damnandos, vel Societatem absolvendam. Sic in calumniæ autores vertit infamia.

NEC infeliciorum exitum habuit infamatio, quæ Paraquarienses Socios apud summa tribunalia, & in publicis privatisque congressibus, tanquàm schismaticos traducebat: nam cum id idè fieret, quòd Societas sententiam rogata respondisset Episcopo, sine litteris Apostolicis consecrato, nullum jus esse ad Episcopatum: accedente postea Summi Pontificis judicio id idem sentientis, scilicet nullam jurisdictionem Episcopum sic consecratum habuisse determinantis, facillè omni-

Indi Uvaicenses Parancenses, tributum solvant.

CAPUT VIII.
De utilitate Sociorum Europæorum.

Philippus Quartus Rex Catholicus laudatur.

CAPUT IX.
Alia Synchronia de traductione Catecheseos diluitur.

Autores Guairanicæ Catecheseos traductionis.

CAPUT X.
Societatis de consecratione sua doctrina.

bus persuasum est, quàm non schismaticè; sed cum Summo Pontifice consentiens Pataquariensis Societas sententiam dixisset. Verùm antequàm hæc calumniæ ad liquidum deducerentur, quæ interim turbamenta Episcopum Paraquariensem cum Societate commiserint, ut immatura historiæ, ad sua tempora lubentiùs remittam, quàm intricatissimo labyrintho me involvam.

CAPUT

XI.

De Sociis Cordubensibus.

*Joannes Pastor Procurator.**Petri Herrera missio.**Franciscus Corduba iniqua vita.**Marci Antonii Dejarani virtutes.*

INTER quas turbas Societas, mote suo, per amplissimas regiones Apostolicis exercitationibus infudabat. Cordubæ habita Congregatio provincialis in Procuratorem Romam iturum elegit Joannem Pastorem, virum, in quem concurrebant agendi dexteritas, annorum & officiorum cum laude transactorum autoritas, & ab antiquis ad Indos excursionibus; nuperimâque ad Abipones expeditione, claritudo. Petrus Herrera cum socio, Cordubâ per amplissimum tractum emissus, quater mille capita, magna ex parte Barbarorum Æthiopumque, hinc inde longo inter se intervallo dispartitorum, exhomologesi expiavit: septem & septuaginta capita Baptismo tinxit: vagabundam nationem Baptismum postulantem spe aluit postulatis fruituram, si se veller ad fixum locum, fundato oppido; reducere; renuentem, tanquàm adhuc Evangelio ineptam, Deo commendavit, qui novit maturum tempus unicuique negotio. Cordubensè Collegium duos Sacerdotes extulit, dispartibus meritis, posteritati transmittendos. Nam Franciscus Corduba Aragonensis, quatuor olim vota professus, in provecta ætate sibi nimium ob qualecumque concionandi talentum tribuens, sensu pietatis pedetentim exuto, externos homines in partem inquietorum consiliorum adsciscere sæpè ausus, adeò gravem se æqualibus, majoribusque præbuit, ut domestico carcere includi debuerit; è quo fugâ in Peruvianam elapsus, postquam aliquamdiu Chuquisacæ Senatûs Regii Præsidi, & nostris hominibus imposuisset, Cordubam posthminò retractus, diligentiusque custoditus, tandem factorum penitens in carcere quietiori fato, quàm vitâ, decessit. At Marcus Antonius Dejaranus, Salæ in regno Neapolitano olim natus, quatuor etiam vota professus, æquabili innoxæ vitæ tenore, magno Hispanorum Indorumque proventu, quorum linguam callebat, ab ipsa Provinciæ fundatione Societatem illustravit. Cordubæ Indorum Sodalitatem primus instituit. In Esterensi urbe Tucumanæ principe primus etiam convictui præfuit. Regimen aliquot Collegiorum oblatum constanter & religiose adire respuit. Graves calumnias ab hominibus, sua vitia carpi non ferentibus, in se projaculatas, patientis silentii clypeo, innocentiam manifestante Deo, indemnis excepit. Quinque solidas horas mentalibus precibus quotidie impendebat: ex quo fonte virtutes omnes Religioso viro conducibiles acquisivit. Ejus cadaver omnium Ordinum Prælati, & primores urbis honorificè extulère, magno præsertim fœminarum luctu, diuturno conscientiarum suarum directori parentantium.

CAPUT

XII.

Res gestæ per varia loca carptim narrantur.

*Pium desiderium prægnantis.**Baltazaris Algria infelix exitus.*

ECOLLEGIO Boni-aëris emissarii Socii aliquot baptizavère, avitumque morem quibusdam Neophytis supersticiosè usurpatum, parentum suorum ossa circumferendi, dempsère: aliaque præstitère ab Apostolicis hominibus factitari solita. Inda mulier prægnans, in ultimo agone ideò se illibenter mori vociferabatur, quòd antè sex menses concepta proles in sua alvo sine Baptismo obitura esset. Grata fuit Deo mulieris fides, & desiderium salvandæ prolis: nam ubi illa expiravit, inciso leviter cadavere, viva proles caput exeruit, & post Baptismum expirans, pro cunis & tumulo sollicitæ parentis alvum habuit. Esterenses Socii longè latèque excurrentes, præter alias expiationes, multis adultæ infantilisque ætatis capitibus Baptismum contulère: Riocensis Collegii excursoribus interim domi forisque egregiè etiam elaborantibus. Ea in urbe res accidit memorabilis. Baltazar Alegria juvenis Hispanus, Ibridâ muliere in lascivos amores dudum abusus, nullis humanis Divinisque terroribus ab turpi consortio abstrahi se sinebat, quinimò postquam pellex cœlesti fulmine pænè exanimata fuit, pergebat renuentem, & anteaactæ vitæ seriò penitentem, blanditiis, minis, inflicis que verberibus, identidem sollicitare: nec desistit, donec reluctantem in proximam sylvam raperet. Ubi exerto priùs

pugione